13/12/2019

“Οι μοναχοί υπερασπίστηκαν πάντα την τιμή της πατρίδας”

/ Ιερές Μονές

«Ο Ορθόδοξος μοναχισμός υπερασπίζεται όχι μόνο την παράδοση της Εκκλησίας μας εδώ και δυο χιλιάδες χρόνια, αλλά και την τιμή της πατρίδας μας» τονίζει σε αποκλειστική του συνέντευξη στο Πρακτορείο ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ο Ηγούμενος της ιστορικής Ιεράς Μονής Αγίας Λαύρας, **Αρχιμανδρίτης π. Ευσέβιος Σπανός.**

Του Νικόλαου Ζαΐμη

Η ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας εδώ και μια χιλιετία περίπου έχει συμβάλει τα μέγιστα στην παράδοση του Ορθόδοξου μοναχισμού στην Ελλάδα. Είναι περισσότερο γνωστή από την έναρξη της Επανάστασης του 1821. Το 1943 όμως έμελλε να δώσει ένα νέο ραντεβού με την ιστορία. Πιο τραγικό αυτή τη φορά. Μετά την καταστροφή των Καλαβρύτων, οι Γερμανοί κατέστρεψαν ολοκληρωτικά

το μοναστήρι και σκότωσαν μπροστά από τον αιωνόβιο πλάτανο πέντε πατέρες της. 76 χρόνια μετά ο π. Ευσέβιος μας διηγείται τα γεγονότα, ενώ παράλληλα εκφράζει τη λύπη του για το «έμπρακτο συγγνώμη» που δεν ήρθε ποτέ.

π. Ευσέβιε, μια από τις δραματικότερες στιγμές της σύγχρονης Ελληνικής ιστορίας είναι και η σφαγή των Καλαβρύτων το 1943. Πως είναι αποτυπωμένη αυτή ημέρα για την περιοχή;

Η 13η Δεκεμβρίου 1943 είναι μια αποφράδα ημέρα για την τοπική κοινωνία των Καλαβρύτων. Και αυτό γιατί την ημέρα εκείνη πάνω από 450 άρρενες της ευρύτερης περιοχής βρήκαν τραγικό θάνατο. Εκτελέστηκαν εν ψυχρώ στον «Λόφο του Καπή», όπως ονομάζεται η περιοχή που έλαβε χώρα η εκτέλεση. Οι Γερμανοί βέβαια είχαν φροντίσει τις προηγούμενες ημέρες να αποκλείσουν τις εισόδους και τις εξόδους της πόλης με σκοπό να εγκλωβίσουν όσο περισσότερους κατοίκους μπορούσαν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα κατά την τραγική εκείνη ημέρα, να χάσουν την ζωή τους και κάτοικοι των γύρων χωριών που έτυχε να βρεθούν στα Καλάβρυτα. Οι στιγμές που εκτυλίχθηκαν ήταν τραγικές. Αρχικά οι Γερμανοί έκλεισαν τα γυναικόπεδα στο σχολείο των Καλαβρύτων. Την προηγούμενη ημέρα είχαν ζητήσει από τον ανδρικό πληθυσμό που είχαν συλλάβει να πάρει μαζί του και από μια κουβέρτα, υποστηρίζοντας ότι θα τους πάνε για ανάκριση. Οι περισσότεροι βέβαια αντιλήφθηκαν το τι θα επρόκειτο να επακολουθήσει. Έτσι λοιπόν τους οδηγούν την επόμενη ημέρα στην εκτέλεση στον «Λόφο του Καπή» όπως προανέφερα.

Κληρικοί υπήρξαν μεταξύ των εγκλωβισμένων που οδηγήθηκαν στο εκτελεστικό απόσπασμα;

Φυσικά υπήρχαν και κληρικοί. Μεταξύ των εκτελεσθέντων ήταν ο π. Παναγιώτης Δημόπουλος, ο επονομαζόμενος και «παπά – Καλός», ο οποίος ήταν εφημέριος της πόλης. Επίσης, δύο Ιερομόναχοι της Μονής μας, ο π. Δωρόθεος και ο π. Παρθένιος, ήταν και αυτοί μεταξύ των θυμάτων. Οι Ιερομόναχοι αυτοί μάλιστα υπηρετούσαν ως Καθηγητές στο Σχολαρχείο των Καλαβρύτων. Η καταστροφή ολοκληρώθηκε σε λίγες ώρες και αμέσως μετά οι Γερμανοί πυρπόλησαν τα Καλάβρυτα. Τα γυναικόπαιδα που ήταν κλεισμένα μέσα στο σχολείο, απελευθερώθηκαν από έναν Γερμανό, στρατιώτη ο οποίος μην αντέχοντας άλλο αυτές τις τραγικές εικόνες που έβλεπε, άνοιξε την πόρτα του σχολείου το οποίο άρχισε στη συνέχεια να παραδίδεται στη φωτιά.

Η θηριωδία όμως δεν σταμάτησε εκεί. Οι Γερμανοί ήρθαν και κατέστρεψαν και τη Μονή σας. Πως έφτασαν μέχρι εδώ;

Την επόμενη ημέρα, 14 Δεκεμβρίου, ξημερώνοντας, οι Γερμανοί ήρθαν και στη Μονή μας. Οι πατέρες είχαν βέβαια αντιληφθεί το τι συνέβη τη προηγούμενη ημέρα. Μάλιστα ορισμένοι από αυτούς, οι οποίοι είχαν υπηρετήσει και στο Αλβανικό Μέτωπο, διαισθάνθηκαν τον κίνδυνο και σε συνεννόηση με τον Ηγούμενο εκείνο το πρωινό, αντί να ξεκινήσουν την ακολουθία στις 4 το πρωί, το έπραξαν μια ώρα νωρίτερα, δηλαδή στις 3. Φαίνεται ότι αυτή η απόφαση ήταν και η σωτήριος, διότι όταν τελείωσε η ακολουθία οι πατέρες πήγαν στα κελιά τους, αλλά παράλληλα ήταν σε εγρήγορση για τυχόν επέλαση των Γερμανών. Κάποιος π. Τιμόθεος, γύρω στις 8 το πρωί, πηγαίνοντας στο διακόνημα του να ανοίξει τις κότες, που βρίσκονταν στον περίβολο, αντιλήφθηκε μηχανοκίνητα. Αμέσως έτρεξε με όση δύναμη μπορούσε και ενημέρωσε τους πατέρες για την επικείμενη καταστροφή. Οι περισσότεροι που άκουσαν για τον ερχομό των Γερμανών άρχισαν να φεύγουν με κάθε τρόπο, βρίσκοντας καταφύγιο στις γύρω πλαγιές.

Οι περισσότεροι πατέρες τελικά κατάφεραν να σωθούν. Πέντε όμως από αυτούς παγιδεύτηκαν και έπεσαν στα χέρια των Γερμανών. Τι συνέβη μετά τη σύλληψη τους;

Μεταξύ των πατέρων ήταν και ένας κατάκοιτος γέροντας. Στο άκουσμα πως έρχονται οι Γερμανοί οι πατέρες δεν τον εγκατέλειψαν, αλλά μέχρι να τον

κατεβάσουν προς την έξοδο ήταν αργά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο π. Ευθύμιος, έτσι ονομαζόταν ο κατάκοιτος γέροντας, μαζί με ακόμη τέσσερις να συλληφθούν και να βασανιστούν από τους Γερμανούς, οι οποίο προσπάθησαν να τους πείσουν ότι κρύβουν αντάρτες και Εγγλέζους, το οποίοι δεν ίσχυε βέβαια. Η καταστροφή της Μονής διήρκεσε περίπου έξι ώρες. Στις δώδεκα περίπου το μεσημέρι ακούστηκαν πυροβολισμοί. Ήταν οι χαριστικές βολές που έδωσαν οι Γερμανοί στους μοναχούς. Στη συνέχεια δεν σεβάστηκαν ούτε την ιερότητα του χώρου και έβαλαν φωτιά στη Μονή. Μετά τα συγκλονιστικά αυτά γεγονότα οι πατέρες που είχαν διασωθεί πήραν το δρόμο της επιστροφής. Αμέσως έγιναν μάρτυρες του θλιβερού αυτού εγκλήματος, με τους πέντε πατέρες να κείτονται νεκροί μπροστά από τον ιστορικό πλάτανο της Μονής. Με πολύ γρήγορο ρυθμό και με μεγάλη θλίψη έθαψαν σε ομαδικό τάφο τους μοναχούς, έχοντας πάντα στο νου τους ότι οι Γερμανοί μπορεί να επέστρεφαν ανά πάσα ώρα και στιγμή στο μοναστήρι. Οι Γερμανοί δεν επέστρεψαν ξανά, αλλά η Μονή είχε καταστραφεί ολοσχερώς.

Βρίσκεστε 25 χρόνια εδώ . Είχατε προλάβει κάποιον από τους διασωθέντες πατέρες που σας διηγήθηκε τα γεγονότα;

Ήταν πραγματικά μια τραγική ιστορία η οποία είχε στιγματίσει όσους επέζησαν. Τα γεγονότα που αναφερόμαστε τα πληροφορηθήκαμε αυτούσια από ορισμένους πατέρες που προλάβαμε εν ζωή, οι οποίοι ήταν αυτόπτες μάρτυρες. Μάλιστα μεταξύ αυτών ήταν ο π. Ευσέβιος Γιαννακάκης και ο προηγούμενος π. Άνθιμος Δημακόπουλος. Μακαριστοί πλέον και οι δυο. Μέχρι το τέλος της ζωής τους, και οι δύο, με αρκετές λεπτομέρειες μας διηγούνταν αυτή την τραγική ιστορία.

Για όλα αυτά που μας διηγηθήκατε π. Ευσέβιε ήρθε ποτέ η συγγνώμη; Κάνοντας τελικά τον απολογισμό στο σήμερα, πιο υπήρξε το πραγματικό τίμημα θεωρείτε;

Είναι μια συγκλονιστική ιστορία που αποδεικνύει ότι ο πόλεμος το μόνο που μπορεί να προσφέρει είναι ο όλεθρος και η καταστροφή. Και μάλιστα ένας πόλεμος ο οποίος δεν έκανε διακρίσεις μεταξύ σε λαϊκούς και μοναχούς. Οι μοναχοί έπεσαν και αυτοί θύματα της ναζιστικής θηριωδίας, που δεν σεβάστηκαν ακόμα και ένα μοναστήρι με μια χιλιόχρονη ιστορία. Με πρωτοφανή αγριότητα ξέσπασαν πάνω στους μοναχούς. Έτσι και η Μονή μας πλήρωσε πολύ ακριβά το τίμημα κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής. Ένα τίμημα το οποίο μέχρι και σήμερα το μοναστήρι μας ενθυμείται, διότι ουδέποτε οι Γερμανοί ζήτησαν συγγνώμη γι' αυτή την καταστροφή που προκάλεσαν. Παρόλο που κατά καιρούς μας έχουν επισκεφθεί πολλοί Γερμανοί αξιωματούχοι, αναφέρω χαρακτηριστικά την επίσκεψη του τότε Προέδρου Ράου το 2000, κανείς τους όμως δεν ζήτησε από τη Μονή μας έμπρακτα συγγνώμη.

Σε μια δύσκολη εποχή που ζούμε, σε μια εποχή που ορισμένοι αμφισβητούν την προσφορά και τις θυσίες που έχει κάνει η Εκκλησία στους αγώνες του Έθνους, εσείς τι απάντηση δίνετε;

Το συμπέρασμα μέσα από αυτή την τραγική ιστορία δίνει μόνο του την απάντηση. Η ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας παρέμεινε όρθια, αιώνες τώρα, μέσα από καταστάσεις που βίωσε κατά καιρούς. Μέσα από λεηλασίες, καταστροφές, διωγμούς, που διέπραξαν οι εκάστοτε εχθροί που πέρασαν από εδώ. Είναι το μοναστήρι από το οποίο ξεκίνησε επίσημα η Ελληνική Επανάσταση. Αυτό λοιπόν δείχνει το αδούλωτο πνεύμα των μοναχών της Αγίας Λαύρας, αλλά και ευρύτερα του Ορθοδόξου μοναχισμού. Οι μοναχοί ως στρατιώτες του Χριστού δεν παραδίδουν ποτέ τα όπλα. Όποτε και αν χρειαστεί δίνουν ακόμα και τη ζωή τους για να υπερασπιστούν, όχι μόνο τα ιερά και τα όσια της πίστης τους, αλλά και τα ιδανικά της πατρίδος τους. Άρα λοιπόν ο Ορθόδοξος μοναχισμός υπερασπίζεται όχι μόνο τη παράδοση της Εκκλησίας μας εδώ και δυο χιλιάδες χρόνια, αλλά και τη τιμή της πατρίδας μας.

Φωτογραφικό υλικό με τους πατέρες της Μονής που εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς:

1. π. Παρθένιος Λουκόπουλος

2. π. Βασίλειος Νασιόπουλος

3. π. Νεόφυτος Αρφάνης

4. π. Δωρόθεος Παπαδημητρίου

5. π. Αμβρόσιος Παπαρηγόπουλος